

Sygn. akt **IV Ka 537/18**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 sierpnia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy IV Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Mirosław Kędziński

Protokolant Olga Szałapska

przy udziale ---

po rozpoznaniu dnia 8 sierpnia 2018 r.

sprawy **M. S.** s. S. i T. ur. (...) w C.

oskarżonego z art. 157 § 2 k.k.

na skutek apelacji wniesionej przez oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy

z dnia 5 lutego 2018 r. sygn. akt IX K 945/17

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

-uchyla rozstrzygnięcia w pkt 2, 4 i 5;

-zasądzoną od oskarżonego na rzecz oskarżyciela prywatnego kwotę uznaje jako nawiązkę i jej wysokość obniża do 3.000 (trzech tysięcy) złotych;

2. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

3. zasądza od oskarżonego na rzecz oskarżyciela prywatnego kwotę 420,00 (czterysta dwadzieścia) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym;

4. zwalnia oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze i jego wydatkami obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt **IV Ka 537/18**

UZASADNIENIE

M. S. oskarżony został o to, że w dniu 13 września 2017r. w B. przy ul. (...), na terenie przyległym do targowiska, działając w zamiarze bezpośrednim, szarpał, a następnie uderzył J. G. w twarz, czym spowodował u niego powstanie obrażeń w postaci rany tłuczonej wargi dolnej o długości 2,5 cm i obrzęku tkanek miękkich oraz tkliwości uciskowej łokcia prawego, czym naruszył czynności narządów ciała J. G. na okres poniżej 7 dni, tj. o czyn z art.157§2 kk.

Wyrokiem z dnia 5 lutego 2018r. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy w sprawie sygn. IX K 945/17 oskarżonego M. S. uznał za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w akcie oskarżenia, tj. występku z art.157§2 kk, przy czym uznając, że zachodzą przesłanki określone w art.66§1 i 2 kk i art.67§1 kk warunkowo umorzył postępowanie wobec oskarżonego na 2 lata próby; na podstawie art.67§2 kk oddał oskarżonego w okresie próby pod dozór kuratora sądowego; na

podstawie art.67§3 kk zasądził od oskarżonego na rzecz oskarżyciela prywatnego J. G. kwotę 5.000 zł tytułem zadośćuczynienia mu za doznana krzywdę; na podstawie art.67§3 kk w zw. z art.72§1 pkt 6 kk zobowiązał oskarżonego do uczestnictwa w okresie próby w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych dotyczących sprawców przemocy; na podstawie art.67§3 kk w zw. z art.39 pkt 7 kk zobowiązał oskarżonego do zapłaty świadczenia pieniężnego w wysokości 1.000 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej; zasądził od oskarżonego na rzecz oskarżyciela prywatnego J. G. kwotę 2.700 zł tytułem poniesionych przez niego wydatków związanych z ustanowieniem pełnomocnika do sprawy i kwoty 300 zł tytułem poniesionych przez niego zryczałtowanych wydatków; zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa wydatki związane z prowadzonym procesem.

Od powyższego wyroku apelację wniósł oskarżony.

Zaskarżył powyższy wyrok Sądu Rejonowego w Bydgoszczy w części, tj. w zakresie pkt 2, 3, 4, 5 i 6.

Zaskarżonemu rozstrzygnięciu zarzucił :

- obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść zaskarżonych rozstrzygnięć, a mianowicie art.7 kpk w zw. z art.410 kpk , poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, polegającą na braku wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, dokonanego z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, skutkujące błędnym ustaleniem, iż celowe i uzasadnione w stanie faktycznym niniejszej sprawy jest oddanie oskarżonego pod dozór kuratora w okresie próby oraz nałożenie na oskarżonego obowiązku uczestnictwa w okresie próby w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych dotyczących sprawców przemocy, a ponadto , że stopień doznanych przez oskarżyciela prywatnego cierpień fizycznych i psychicznych uzasadnia zasądzenie od oskarżonego na jego rzecz kwoty 5.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznana krzywdę oraz że uzasadnione jest orzeczenie w stosunku do oskarżonego środka karnego w postaci świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej ;

- obrazę przepisów prawa materialnego tj. art.445§1 kc w zw. z art.46§1 kk poprzez jego błędną wykładnię polegającą na nieuwzględnieniu wynikającej z tego przepisu dyrektywy, że wysokość kwoty zasądzonej na rzecz pokrzywdzonego tytułem zadośćuczynienia winna zostać ustalona w następstwie rozważenia charakteru i rozmiaru doznanych przez niego krzywd, tj. stopnia doznanego cierpienia fizycznego i psychicznego;

- rażąco niewspółmierność zastosowanego środka karnego w postaci zadośćuczynienia za doznana krzywdę, podczas gdy prawidłowa ocena okoliczności dotyczących wymiaru tego środka karnego, czyli stopnia i charakteru doznanego cierpienia fizycznego i psychicznego, uzasadnia orzeczenie go w kwocie nie przekraczającej 1.000 zł;

- niesłuszne zastosowanie środka karnego w postaci świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej i nadmierne zwiększenie w ten sposób w stosunku do oskarżonego represji karnej, podczas gdy okoliczności przestępstwa popełnionego przez oskarżonego, w szczególności stopień winy oskarżonego i stopień społecznej szkodliwości popełnionego przez niego czynu, a także brak konieczności osiągnięcia w stosunku do oskarżonego celów zapobiegawczych i wychowawczych, nie uzasadniają orzeczenia w stosunku do oskarżonego przedmiotowego środka karnego.

Powołując powyższe zarzuty, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonych rozstrzygnięć poprzez :

- uchylenie pkt 2 sentencji wyroku;
- uchylenie pkt 4 sentencji wyroku;
- uchylenie pkt 5 sentencji wyroku;
- zmianę rozstrzygnięcia zawartego w pkt 6 sentencji wyroku;
- zmniejszenie wysokości zadośćuczynienia do kwoty 1.000 zł,

ewentualnie uchylenie wyroku sądu I instancji w zakresie zaskarżonych rozstrzygnięć i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpatrzenia.

Wniósł o zasądzenie od oskarżyciela prywatnego na rzecz oskarżonego kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Apelacja oskarżonego jest w znacznej części zasadna.

Na wstępie Sąd Okręgowy stwierdza, że Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy przeprowadził przewód sądowy, zgromadził materiał dowodowy pozwalający na merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy. Rozważył wszechstronnie całość dowodów i okoliczności ujawnione w toku rozprawy, na ich podstawie poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, należycie wykazał sprawstwo oskarżonego w zakresie przypisanego mu czynu.

Ocena dowodów dokonana przez sąd I instancji została z uwzględnieniem reguł określonych w art.7 kpk, jest oceną bezstronną, nie narusza granic swobodnej oceny, jest zgodna z zasadami doświadczenia życiowego oraz nie zawiera błędów faktycznych lub logicznych.

W konsekwencji ustalenia sądu do sprawstwa oskarżonego nie mogą budzić wątpliwości.

Zasadna jest natomiast apelacja w części odpowiedzialności oskarżonego znajdującej swą podstawę w orzeczeniu z art. 67 § 3 kk co do kwoty zasądzzonego zadośćuczynienia za doznaną przez pokrzywdzonego krzywdę.

Orzeczone na rzecz pokrzywdzonego w zaskarżonym wyroku zadośćuczynienie na podstawie art. 67 § 3 kk powinno spełniać przede wszystkim funkcję kompensacyjną. Bo choć to środek karny, nie ma on charakteru represji i zmierza jedynie do wyrównania straty oraz krzywdy, która wynikała z przestępstwa. Naprawienie szkody, to w szczególności wyrównanie straty, którą pokrzywdzony poniósł (arg. ex art. 361 § 2 kc). Orzeczenie w tym zakresie związane jest bowiem ściśle z rzeczywistą szkodą, jaką poniósł pokrzywdzony, i dlatego, nie może ono prowadzić do przysporzeń w majątku tego ostatniego. Co oczywiste powyższe odnosi się też do kwestii zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

Rozmiary odszkodowania w znaczeniu cywilnoprawnym wyznaczają granice obowiązku naprawienia szkody, gdyż wszystko, co wykracza poza nie, byłoby zyskiem z przestępstwa uzyskanego przez pokrzywdzonego. Chodzi nie tylko o szkodę majątkową, ale i niemajątkową (Z. Gostyński, Obowiązek..., s. 34; B. Kolasiński , Szkada w rozumieniu art. 46 § 1 kk, Prok. i Pr. 2001, Nr 4, s. 65). W doktrynie prawa cywilnego wyraża się wątpliwość, czy w postępowaniu karnym możliwe jest ustalenie rozmiaru szkody, zwłaszcza niemajątkowej, wysuwając przypuszczenie, że sąd często będzie orzekać obowiązek naprawienia szkody w części, w pozostałym zaś zakresie odsyłać pokrzywdzonego na drogę procesu cywilnego (A. Szpunar , Zadośćuczynienie za szkodę niemajątkową, Bydgoszcz 1999, s. 245-246). "Obowiązek naprawienia szkody . . . odnosi się bowiem tylko do szkody realnie wyrządzonej, a więc takiej, której nie naprawiono (w całości lub w części)" (wyr. SN z 14.3.2013 r., III KK 27/13, OSNKW 2013, Nr 7, poz.57). Celem wspomnianego środka karnego było przywrócenie stanu sprzed popełnienia przestępstwa lub kompensacja szkód będących jego dalszymi następstwami, nie zaś doprowadzenie do nienależnego wzbogacenia pokrzywdzonych (por.wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2005 r., V KK 355/04, (OSNwSK 2005, nr 1, poz. 541).

W wypadku wystąpienia wątpliwości co do rozmiaru wyrządzonej szkody sąd rozstrzyga ją w granicach możliwości dowodowych. Gdy całość szkody nie da się ustalić, sąd orzeka obowiązek naprawienia szkody w części.

Artykuł 67 § 3 kk nakazuje stosować przepisy prawa cywilnego, a zatem art. 445 i art. 448 kc. Zgodnie zaś z art. 448 kc, w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Zadośćuczynienie orzeczone na podstawie art. 67 § 3 kk ma charakter środka karnego, zaś jego wysokość ma charakter uznaniowy. Zarówno przepis ten jak i unormowanie art. 445 § 1 kpc nie określają kryteriów, jakie należy brać pod uwagę podczas ustalenia wysokości zadośćuczynienia, pozostawiając tę kwestię swobodnemu uznaniu sędziowskiemu. Nie oznacza to jednak dowolności, gdyż o wysokości zadośćuczynienia winien decydować rozmiar cierpień, jakich doznał pokrzywdzony, tak fizycznych jak i psychicznych, w przełożeniu na zebrany materiał dowodowy. Tak określona suma pieniężna zadośćuczynienia ma bowiem stanowić ekwiwalent

poniesionej szkody niemajątkowej wynagradzający doznane cierpienia oraz mający ułatwić przewycięzenie ujemnych przeżyć, aby w ten sposób przynajmniej częściowo została przywrócona równowaga zachwiana na skutek wyrządzonej pokrzywdzonemu szkody. Oceniając rozmiar doznanej krzywdy, trzeba zatem wziąć pod uwagę całokształt okoliczności, a więc nie tylko rodzaj i stopień doznanych obrażeń ciała, lecz także intensywność cierpień i czas ich trwania, nieodwracalność następstw doznanego uszczerbku, konieczność prowadzenia określonego trybu życia oraz inne czynniki podobnej natury (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi - II Wydział Karny z 2016-07-14, II AKa 88/15).

Ponieważ sąd karny nie prowadząc postępowania dowodowego na okoliczność rzeczywistych i uzasadnionych roszczeń pokrzywdzonego ma zawsze trudności z precyzyjnym ustaleniem kwoty zadośćuczynienia dlatego alternatywą dla obowiązku naprawienia szkody i zadośćuczynienia za krzywdę jest możliwość orzeczenia przez sąd **nawiązki** na rzecz pokrzywdzonego. Nawiązka, jest rodzajem "zryczałtowanego naprawienia szkody" i zaistnieć może przykładowo w sytuacji trudności, które mogą powstać w zakresie udowodnienia wysokości szkody. Orzeczenie zaś nawiązki w wysokości, która nie pokrywa w całości wysokości szkody wyrządzonej przestępstwem, otwiera drogę do dochodzenia części niezaspokojonej w procesie cywilnym

Taka sytuacja zachodzi w niniejszej sprawie. Sąd Rejonowy nie wskazał bowiem w sposób wystarczający powodów dla których zasądzoną kwotę 5.000 zł. uważa za adekwatną do zaistniałych okoliczności sprawy tj. rodzaju i stopnia doznanych obrażeń ciała, intensywność cierpień J. górskiego i czasu ich trwania.

Kierując się wszystkimi wskazanymi wyżej racjami Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że wysokość należnej J. G. od oskarżonego kwoty z tytułu nawiązki należy obniżyć w sposób jak w wyroku, to jest zasądzić od oskarżonego na rzecz pokrzywdzonego kwotę 3.000 zł. Suma zasądzonej nawiązki ma wymierną wartość ekonomiczną. Wprawdzie odbiega od postulowanej przez jego pełnomocnika i zasądzonej przez Sąd w wyroku ale wobec stwierdzonych obrażeń w istocie rzeczy należało uznać kwotę 5.000 zł za wygórowaną.

Dlatego też w okolicznościach niniejszej sprawy, przyznanie pokrzywdzonemu nawiązki w kwocie 3000 złotych jest adekwatne do jego cierpień, spełnia swoją kompensacyjną funkcję a jednocześnie przedstawia odczuwalną wartość ekonomiczną.

Jest przy tym oczywistością, że pokrzywdzony, ma otwartą drogę do dochodzenia pełnej kwoty zadośćuczynienia za zaistniałe zdarzenie na drodze postępowania cywilnego. W konsekwencji sąd karny nie prowadząc postępowania dowodowego na okoliczność rzeczywistych i uzasadnionych roszczeń pokrzywdzonego nie może przy ograniczonych możliwościach dowodowych zastępować sądu cywilnego.

W pełni zasadna jest natomiast apelacja w części dotyczącej orzeczenia o poddaniu oskarżonego w okresie próby pod dozór kuratora, zobowiązanie go do uczestnictwa w zajęciach korekcyjno- edukacyjnych dotyczących sprawców przemocy oraz do zapłaty kwoty 1.000 zł na cel społeczny.

W tej materii należy odwołać się do stwierdzeń Sądu Rejonowego zawartych w uzasadnieniu wyroku, który słusznie ocenił zachowanie oskarżonego jako „niewłaściwe..., pod wpływem emocji, których w tym momencie nie potrafił utrzymać w ryzach. Zachował się nieadekwatnie do zaistniałej sytuacji ...”, ale środki jakie zastosował wobec niego po myśli art.67§2 i §3 kk nie są adekwatne do powyższych ustaleń.

Nadto należy mieć na uwadze i to, że przedmiotowe zdarzenie miało charakter incydentalny w życiu oskarżonego, który mimo ukończonych 45 lat, nie był karany, prowadzi ustabilizowane życie rodzinne i zawodowe

Z tych powodów zarówno zasadność orzeczenia o poddaniu oskarżonego w okresie próby pod dozór kuratora, zobowiązanie go do uczestnictwa w zajęciach korekcyjno- edukacyjnych dotyczących sprawców przemocy oraz do zapłaty kwoty 1.000 zł na cel społeczny mogą być uznane jako decyzja podjęta z naruszeniem prawa.

W przypadku warunkowego umorzenia postępowania oddanie oskarżonego pod dozór jest fakultatywne i zależy od potrzeb konkretnego przypadku ustalonych przez sąd. Decyzja o oddaniu oskarżonego pod dozór powinna być uzasadniania stopniem pewności pozytywnej prognozy kryminologicznej wobec sprawy.

W niniejszej sprawie z powodów wskazanych wyżej oraz mając na uwadze dotychczasowy sposób życia oskarżonego nie jest uzasadnione dla osiągnięcia celów prewencyjnych nakładanie na niego środka probacyjnego w postaci oddaniu oskarżonego pod dozór kuratora.

Podobnie rzecz się ma z zobowiązaniem go do uczestnictwa w zajęciach korekcyjno- edukacyjnych dotyczących sprawców przemocy.

Dobór obowiązków probacyjnych zależy od swobodnego uznania sądu orzekającego, który musi jednak kierować się zarówno wskazaniem zawartymi w art. 53, 54 § 1 i art. 55 k., czyli celami sprawiedliwościowymi i prewencyjnymi na gruncie konkretnego, indywidualnego przypadku, jak i celem stosowania środka probacyjnego, a w jego ramach orzekanych obowiązków probacyjnych, jakim jest osiągnięcie celów kary bez jej efektywnego wykonania, a w szczególności spowodowania poprawy jurydycznej sprawy. Spowodowanie poprawy jurydycznej to pewne pożądane minimum, oprócz którego odpowiednio dobrane obowiązki probacyjne mają poprawić funkcjonowanie skazanego w społeczeństwie, w rodzinie i zabezpieczyć potencjalne ofiary przed pokrzywdzeniem, a także dać pokrzywdzonym określoną satysfakcję, zarówno moralną, jak i finansową. Jak trafnie zauważa J. Skupiński (tenże (w:) Kodeks karny..., red. R.A. Stefański, 2015, s. 499), suma dolegliwości orzeczonego środka probacyjnego nie może przekraczać stopnia winy sprawcy oraz nie może być de facto nadmiernie dolegliwa.

Zobowiązanie do poddania się terapii to różne rodzaje terapii potrzebne do zastosowania względem sprawcy, tak aby przeciwdziałać jego powrotowi na drogę przestępstwa.

Liczba orzekanych obowiązków i ich rodzaj pozostawione zostały swobodnemu uznaniu sądu, który te kwestie musi indywidualizować, dostosowując do potrzeb konkretnego przypadku.

W niniejszej sprawie należy mieć na uwadze choćby i to, że oskarżony posiada pozwolenie na broń, co oznacza, że zaliczył specjalistyczne testy, które pozytywnie kwalifikują jego osobę pod kątem psychofizycznym. Mając na uwadze wszystkie wcześniej wskazane aspekty zobowiązanie więc do dalej idących terapii, w ocenie Sądu Okręgowego, nie jest potrzebne i zasadne.

Sąd Okręgowy z powyższych względów nie dostrzega potrzeby obciążania oskarżonego jakimkolwiek obowiązkiem probacyjnym.

Także orzeczenie zobowiązujące oskarżonego do świadczenia w kwocie 1.000 zł na cel społeczny w tym wypadku Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej niezasadnie zwiększa dolegliwości finansowe wyroku dla oskarżonego i przekracza stopień jego winy.

Także Sąd Rejonowy nie przedstawił żadnej przekonującej argumentacji przemawiającej za zasadnością takiego rozstrzygnięcia.

Mając powyższą argumentację na uwadze orzeczono jak w sentencji wyroku.